

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Kokonaisuutena suunnitelma on hyvä ja sen linjauksissa on laajasti tunnistettu T&K-rahoituksen kannalta tärkeimmät taustatekijät. Suunnitelman tavoiteasetanta on nähdäksemme oikeansuuntainen, joskaan ei erityisen radikaali. Erityisen hyvänä pidämme sitä, että suunnitelmassa on tunnistettu kansallisten T&K-verkostojen sekä siinä toimivien yritysten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten saumattoman yhteistyön laaja-alaiset vaikutukset kotimaiselle osaamiselle, elinkeinoelämän uudistumiselle, tuottavuudelle ja talouskasvulle sekä Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

T&K-toiminnan strategisten valintojen yhteydessä (luku 3.6) nostetaan esiin Suomen turvallisuusympäristön muutos sekä kaksikäyttöteknologioiden merkitys puolustusteollisuuden T&K-toiminnan kehittymisessä. Suunnitelmassa ei kuitenkaan tuoda esiin minkäänlaisia linjauksia tai keinoja, miten näiden teknologioiden ja niihin liittyvän T&K-toiminnan tasoa voitaisiin nostaa nykyisestä. Nähdäksemme on tärkeää, että tulevissa TKI-toimissa ei tule rakentaa raja-aitoja – hallinnollisia tai muitakaan – kaksikäyttöteknologioiden tai muun puolustusteknologian kehittämisen ympärille. Myös yksinomaan sotilaalliseen tarkoitukseen kehitettävät puolustusteknologian sovellutukset edellyttävät mittavaa TKI-toiminnan tason nostoa ja kasvavaa rahoitusta.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Pidämme täysin välttämättömänä tässä esitettyjen linjausten toteutumista ja erityisesti yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyön lisäämistä. Kansainvälisesti vertailtuna yhteistyö eri toimijoiden välillä ei välttämättä nykytilanteessa näyttäydy vahvuutenamme Suomen T&K-järjestelmässä, vaan näemme tässä paljon kehitettävää.

Pidämme tärkeänä, että Suomen T&K-järjestelmä tarjoaa vahvan tuen niin tieteelle, osaamiselle, perustutkimukselle, soveltavalle tutkimukselle kuin yritysten teknologiakehitykselle. Ei voi kuitenkaan olla niin, että edellä mainittuja kehitetään toisistaan erillisinä saarekkeina, vaan vuorovaikutusta ja yhteistyötä näiden välillä tulee määrätietoisesti lisätä. Näemme tässä luvussa esitetyt linjaukset täysin välttämättöminä, ja perusteet näille linjauksille on suunnitelmassa hyvin tunnistettu.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Pidämme esitettyjä linjauksia erittäin myönteisinä Suomen T&K-toiminnan vaikuttavuuden kannalta. Pidämme tarpeellisenä myös suunnitelmassa esitettyä lisäystä yritysten T&K-toimille, jotka ovat kauempana välittömästä markkinapotentiaalin hyödyntämisestä.

Pidämme myös tärkeänä, että yritysten T&K-toimintaa saadaan merkittävästi laajennettua suuremmalle toimijajoukolle nykyiseen nähden. Tämä korostaa tarvetta huomattavasti nykyistä keveimmille hakumenettelyille niin BF:ssa kuin ELY-keskuksissa – myös siinä tapauksessa, että rahoituksen tavoitteenmukainen kohdentuminen saattaisi joiltain osin olla nykyistä heikompaa. On huomionarvoista, että myös nykytilanteessa on kohdentumisessa ongelmia, sillä käsityksemme mukaan lukuisa määrä hyviäkin kehityshankkeita jää toteutumatta sen takia, että yritys kokee BF:n tai ELY:n tukimekanismit niin monimutkaisiksi, että ei edes hae rahoitusta hankkeelleen.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Tuemme esitettyjä linjauksia, jotka nähdäksemme tukevat pitkäjärjenteistä ja laaja-alaista osaamisen kerryttämistä kaikille kotimaisille toimijoille. Tämä on keskeistä myös osaamisen huoltovarmuuden toteutumisen näkökulmasta.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Tuemme esitettyjä linjauksia, jotka nähdäksemme tukevat laaja-alaisesti suomalaisen osaamisen ja T&K-toiminnan tason kasvattamista sekä elinkeinoelämän uudistumisen tarpeita. Korkeatasoisilla tutkimusinfrastruktuureilla on myös erittäin merkittävä vaikutus kansainvälisten yhteistyöhankkeiden muodostamiselle ja Suomen houkuttelevuutena erilaisissa kansainvälisissä T&K-kumppanuuksissa.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

Pidämme erinomaisena, että suunnitelmassa on tunnistettu kansainvälisten kumppanoitumisten välttämättömyys, ja tarve lisätä kansallista vastinrahoitusta EU:n T&K-rahoitukselle.

Pidämme kuitenkin tärkeänä, että vastinrahoitusta kohdennetaan julkisen sektorin toimijoiden lisäksi myös yrityssektorin toimijoille, jotta mahdollistetaan yritysten mahdollisimman laaja osallistuminen EU-hankkeisiin.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Pidämme tärkeänä, että T&K-toiminnassa kyetään tekemään strategisia valintoja Suomen painopisteistä. Nyt esitetyn suunnitelman perusteella on vaikea arvioida, syntyykö prosessin tuloksena uskottavia painopistevalintoja, joilla olisi tosiasiallisesti T&K-toimintaa ja sen suuntaamista ohjaava vaikutus, vai onko kyseessä yleisemmän tason viitekehys, johon nykyiset T&K-toiminnan tarpeet on projisoitavissa.

Muilta osin toistamme ylempänä ”Yleiset kysymykset” -osiossa antamamme vastauksen:

T&K-toiminnan strategisten valintojen yhteydessä (luku 3.6) nostetaan esiin Suomen turvallisuusympäristön muutos sekä kaksikäyttöteknologioiden merkitys puolustusteollisuuden T&K-toiminnan kehittymisessä. Suunnitelmassa ei kuitenkaan tuoda esiin minkäänlaisia linjauksia tai keinoja, miten näiden teknologioiden ja niihin liittyvän T&K-toiminnan tasoa voitaisiin nostaa nykyisestä. Tärkeää on myös huomata, että tulevaisuudessa TKI-toimissa ei tule rakentaa raja-aitoja – hallinnollisia tai muitakaan – kaksikäyttöteknologioiden sekä muun puolustusteknologian kehittämiseksi. Myös yksinomaan sotilaalliseen tarkoitukseen kehitettävät puolustusteknologian sovellutukset edellyttävät erittäin mittavaa TKI-toimintaa ja sen rahoitusta, kuten millä tahansa muullakin toimialalla.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

Pidämme tärkeänä, että T&K-toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan systemaattisesti, ja että nyt esitetyn suunnitelman toimeenpanoa seurataan.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Puolustusteollisuuden kannalta keskeistä TKI-toimintaympäristön kehittämisessä on purkaa hallinnonalojen välisiä raja-aitoja sekä yhteistyön esteitä. Orpon hallitusohjelman mukaan puolustusteollisuus tulee ottaa huomioon kansallisissa TKI-panostuksissa. Puolustushallinnon tuorehko materiaalipoliittinen strategia (2023) puolestaan linjaa, että puolustusalan TKI-toiminta nojaa vahvasti kansalliseen TKI-järjestelmään, ja sen tarpeet tulee linkittää läheisesti kansalliseen TKI-politiikkaan. Miten tämä on sittemmin toteutettu tai ollaan aikeissa toteuttaa, ei ole PIA:ssa tai sen jäsenyrityksissä tiedossa.

Pidämme ehdottoman välttämättömänä poikkihallinnollisen yhteistyön lisäämistä siten, että myös puolustusta ja turvallisuutta koskevat hallinnonalat (erityisesti siis PLM, SM ja LVM) ja niiden tarpeet tulevat paremmin tunnistetuksi kansallisessa TKI-järjestelmässä.

Karanko Tuija
Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry